

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII.

Chicago, Ill., četrtek, 9. decembra (Dec. 9th) 1920.

Subscription \$5.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 288.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

BIČ PODJETNIŠKIH INTERESOV PADA PO DELAVCIH.

V MONTANI ODPUSKAJO RU. DARJE IN JIM TEGAJO MEZDO.

Podjetniki so se tako privadili vsakega profita, da ne popuste centa od njega.

Butte, Mont. — Rudniški baroni niso bolj od drugih privatnih interesov. Za krotenje delavcev se poslužujejo take taktike kot tovarnarji v industrijskih mestih. Brezposelnost med rudarji narašča in če se ne spremene razmere, bo nastalo veliko pomanjkanje med delavci. Človek strmi nad veliko hinavščino bogatinov, privatnih interesov in njihovega časopisja. Medtem ko to časopisje kriči pomagajmo siromakom v Armeniji in drugje, postaja delavski položaj tukaj tak, da bo delavstvo kmalu živelo v takih razmerah kot v Armeniji. V trenutku ko delavce preneha delati, ni zanj tudi jela in strehe, kajti zaradi neznošne dragine ni mogli pritrniti vsakega centa za deževne dni. Kredit pri branjevih kmalu preneha, ker ti branjevi tudi živijo od danes do jutri. Bogatini niso in ko delavci prenehajo delati, preneha tudi zanje prosperiteta.

Zdaj ni še prav nobenih znamenj, da se obrne na boljše, ampak vse kaže, da najhujše šele pride. Brezposelnost armada se je zopet pomnožila za nekaj sto delavcev. V rudniku Leonardu so prenehali delati, v katerem so nekaj časa delali z omejenim časom. Privatni interesi pravijo, da je ena bakra tako padla, da se ne proizvede več bakra. Med tem ko privatni interesi pravijo, poročajo v tiskini izjavami, poročajo velebizniški časopisje, da nimajo v Nemčiji skoraj nič bakra. Veliko pomanjkanje bakra je tudi v Rusiji in drugih evropskih državah, a ker se ni sklenjen mir z Nemčijo in je Rusija blokirana, ne more baker na ondote trge.

Helena, Mont. — Vsem delavcem, ki garajo za American Smelting Refining kompanijo, je bila meza utrgana za petdeset centov na dan. Kompanija zavrača krivdo na nizke cene, ki jih ima baker na trgu.

Petersburg, Ill. — V treh tukajšnjih gorazah je bila delavska meza utrgana za dvajset odstotkov, obenem je pa bila znižana tudi cena za popravila. Seveda se je to zgodilo v takem razmerju, da bo podjetnik še enkrat toliko prejel za vsako uro popravila, kot prejme delavec.

PROTINASELJENIŠKA PREDLOGA ZADRŽANA.

Washington, D. C. — Kongresnika Sabath iz Chicago in Siegel iz New Yorka sta nastopila proti najnovejši protinaseljeniški predlogi in imela sta toliko uspeha, da je bila predloga zadržana in ni bila njena najnost priznana. Predloga prepoveduje naseljevanje za dve leti v Združene države. Ona sta povdarjala, da nasprotnikom predlogi ni bil dan čas, da proučijo predlogi in se pripravijo zanj. Kongresnik Sabath je povdarjal, da se je v zadnjih dveh ali treh letih izselilo tri sto tisoč oseb več iz Združenih držav, kot pa priselilo vanje.

POLOVICA AMERIKANOV JE BREZVERCEV.

Chicago, Ill. — Miss Bertha Gode, tajnica Dekliške kršćanske zveze v New Yorku, katera agitira v Chicago za svojo organizacijo, je rekla v ponedeljek na svojem shodu: "Trinpetdeset milijonov Američanov ne spada v katoliško, protestantsko, židovsko niti v nobeno cerkev. Brez vere so. Njih število pa ne pada, pač pa narašča."

ANLEŠKA ARMADA IN MORNARICA STA POLNI RDEČIH REVOLUCIONARJEV.

London, 8. dec. — Archibald Williamson je večerj dejal v nižji zbornici, da je vojnemu ministru dobro znano, da je armada preprežena s člani republičanskih in revolucionarnih organizacij, ki izpodkopavajo lojalnost vojaštva, toda v interesu države je, da ne govori o podrobnostih. James Craig, zastopnik admiralitete, je tudi omenil, da so se rdeči revolucionarji vgnezdili v mornarici.

IZZIVANJE KROJAŠKIH VELEPODJETNIKOV.

PRELOMILI SO POGODBO Z DELAVCI.

Ta čin dokazuje, koliko je podjetnikom mar "svetost" pogodbe.

New York, N. Y. — Krojaški baroni, ki so v vojnem času nagromadili milijone in bi radi sedaj ravno tako želi in skubili konzumente in delavce, so pokazali, koliko jim je mar "svetost" pogodbe med organiziranimi delavci in podjetniki. Dokler je trajala vojna in so cene za življenske potrebščine rastle kar čez noč, je velebizniško časopisje kot golo orodje privatnih podjetniških interesov kričalo na ves glas, delavci ne zahtevajte povišanje meze, kajti pogodba, sklenjena med vami in podjetniki, je sveta reč, ki se ne sme prelomiti, pa naj bodo razmere kakršnekoli.

Zdaj je vojna končana, v krojaški industriji je nastala stagnacija in krojaškim baronom se zdi, da je zdaj pogodba nepotrebna. Krojaški baroni imajo svojo organizacijo in predsednik te organizacije, William Bandler, je obzvil organizacijo krojaških delavcev "Amalgamated Clothing Workers of America," da je nemogoče še nadalje priznati organizacijo in da preneha pogodba med delavci in podjetniki.

Tako poročilo prihaja tadi z Bostona.

Gospodje podjetniki delajo seveda račun brez delavcev. Oni računajo, da so z omejenim delovnim časom tako sestradali delavce, da jih bodo ponižno prosili, da jih sprejmejo v delo. Krojaški podjetniki so pač pozabili, da so krojaški delavci izvajali priznanje svoje organizacije, ko so bile razmere veliko slabše kot zdaj, čeprav so zdaj precej slabše. Lahko je bilo krojaškim baronom osvojiti ta sklep, ali teče bo zaradi tega kolosovje v tovarnah v tek. O tem se bodo prepričali, ko prične vabiti delavce, naj sprejmejo delo, ne da bi bila organizacija priznana.

"DUHOVI" IN "KVARTE" I. GRAJO CINDALJE VEČJO ULOGO.

Chicago, Ill. — Zadnje dni je velebizniško časopisje brez komantarja spravilo toliko vesti o "duhovih" v svet, ki imajo moč nad ljudmi, da se ne smemo zbuditi, če se zdaj izgovarja mrs. Jeanette Mitchell, da je čitala v kvartah, da mora ubiti svojega soprotaka.

Morilka je z vso resnostjo pripovedovala na policiji, da so ji kvarte povedale, da jo bo soprog emigriral, ko pride domov, in zaradi tega naj ga ubije. Nadaljevala je, da kvarte niso lagale. Ko je soprog prišel domov pijan, jo je prišel zmerjati, ona je vzela samokres in ga ustrelila.

Kadar se pojavljajo v človeški družbi taki dogodki, so znamenja, da je človeška družba tako silno bolna, da jo ozdravijo le velike spremembe.

VREME.

Chicago in okolica: V petek oblačno in nestalno. Južnovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 36, najnižja 32. Sonce izide ob 7:06, zaide ob 4:19.

POVIŠANJE NEZDE KLVNIŠKIM DELAVCIH JE PIČLO.

DRAGINSKA NAKLADA DO 5. DECEMBRA ZNAŠA LE PET Odstotkov.

5-odstotnega meznega povišanja po 5. decembru je pa deležnih prav malo delavcev.

Chicago, Ill. — Ko se je advokatom posrečilo pred sodnikom Alschulerjem izposlovati ponovno zaslišanje v interesu klavniških baronov, češ, da so cene prišle padati, je bilo jasno, da ne bo velikega meznega povišanja za klavniške delavce.

Zdaj je razsodba razsodnika izrečena in po tej razsodbi večina klavniških delavcev sploh ne bo prejela meznega povišanja, ampak bo prejela le nekakšno draginsko doklado pet odstotkov od meze od 5. julija 1920 do 5. decembra 1920.

Meznega povišanja za pet odstotkov po 5. decembru bo pa deležnih prav malo delavcev. Med temi delavci so sodarji, katerih minimalna meza znaša 61 centov na uro, električarji in kleparji, katerih minimalna meza znaša manj kot 61 centov na uro, in mornarji, ki prejemale po 57 1/2 centov na uro. Za zadnje je določenih 61 centov kot minimalna meza na uro.

Velebizniško časopisje seveda kuje zlato iz te razsodbe in pripoveduje na široko, da bodo vsi delavci prejeli par milijonov dolarjev povišanja in draginske doklade. Teh delavcev je pa več kot dve sto tisoč, kar dokazuje, da se bo vsotiča precej ohladilo, ako ne bo popolnoma umrlo.

Advokate klavniških baronov so dokazovali pred sodnikom, da grede cene nizdol, pokazali so na povedati, da delavci kot konzumentje še niso občutili, da cene padajo in da bodo cene upadli nogoče mnogo višje, kot so bile letošnjo spomlad.

Delavci še niso po svojih zastopnikih izjavili, kako so sprejeli razsodbo. Najbrž so pa njih občutki taki, da se na navdušenje za razsodbišča precej ohladilo, ako ne bo popolnoma umrlo.

FILIPINCI MORAJO NOSITI HLAČE, ČE NE, POJDEJO V JEČO.

Manila, Fil. otočje. — Filipinskemu teritorialnemu senatu je bila predložena predloga, ki določa, da je dolžnost vsakega Filipince, da nosi hlače, kadar se po kaže v javnosti. Kdor se ne bo pokoril temu fermanu, pojde za pet let v ječo. Predloga dalje določa, da vlada kupi hlače in jih razdeli med Filipince.

Senator Santos, oče te predloge, je rekel v svojem govoru, da nasprotniki izrabljajo napol nagost filipinskega prebivalstva, da nastopajo proti samostojnosti Filipincev.

Srečni Filipinci, bo vzkliknili markateri delavce s številno družino, vlada jim bo kupovala hlače. Taka postava je potrebna tudi v naši deželi, ker bi družinskemu očetu odvzela precej skrbi.

Drugi bodo zopet rekli: Ali ne bi bilo bolj pametno in ceneje, če pošljemo v Afriko in druge kraje, kjer žive še divjaki, velike zaloge hlače mesto misjonarjev, in ves svet bo kmalu civiliziran. Ravno tako dobro bi bilo, da se zdaj pošljejo velike zaloge hlače v tiste kraje, v katerih je ljudstvo najbolj trpelo zaradi vojne, da se ohrani civilizacija.

ŠTIRI POŠTNE VREČE UKRADENE.

Chicago, Ill. — Policaji in poštne uradniki skušajo zdaj dognati, kam so izginile štiri poštne vreče, ki so bile silno ukradene s tovornega avtomobila na železniški postaji Englewood.

NASTELI SO 950.000 SOCIALISTIČNIH GLASOV, KOLIKO JE PA UKRADENIH?

New York, N. Y. — Tukaj poročajo, da je Eugene V. Debs, predsedniški kandidat socialistične stranke, prejel 2. novembra približno 950.000 glasov, to je več kot jih kdaj prej imel socialistični kandidat za predsednika v zgodovini Združenih držav in še enkrat toliko kakor pri zadnjih volitvah. — (Toliko glasov je nastetih, poročilo pa ne pove, da je najbrže ravno toliko socialističnih glasov ukradenih.)

NOV NAČRT ZA IZVOZ POLJSKIH PRODUKTOV.

ČE GA BANONI INTERESI IZVEDEJO, BODO PLEZALE CENE NAVZGOR.

Trpela bosta zopet farmer in delavec.

Indianapolis, Ind. — Denarni interesi so izdelali načrt, ki bo po njih lastnih besedah utrdil kredit v inozemstvu in pomnožil izvoz v tujemstvu. Z drugimi besedami to pomeni, da hočejo denarni interesi ustanoviti ogromno kreditno in eksportno družbo, ki bo financirana s sto milijoni dolarji kapitala. Ta družba bo imela nalogo, da preskrbi ameriškim poljskim produktom in industrijskim izdelkom trge v Evropi. V družbo bodo pritegnjeni vsi denarni interesi križem Združenih držav, kajti ravnatelj nove korporacije bodo izvojniki iz vsakega federalnega rezervnega distrikta. Korporacija bo imela zvergo poslovnico in bo lahko izdala do ene milijarde dolarjev obveznic.

Načrt je izdelan, ali o njegovih detajlih se pogovore denarni interesi na zborovanju v Chicagu.

To je socialna in gospodarska modrost, s katero upajo denarni interesi razvojljati sedanji slab gospodarski položaj.

Če se korporacija res ustanovi, kaj bo sledilo?

Pomnožil se bo eksport, kajti v Evropi potrebujejo vse. Brzojavke iz vseh krajev Evrope poročajo, da nima ljudstvo obleke, jela, da primanjkuje sirovine itd. Kakov hitro se pomnoži eksport, bodo pričele iti navzgor cene v Združenih državah. Korporacija bo strogo pazila na to, da privatni interesi ne izgube ničesar. Če bo treba prodati produkte pod ceno ali z zelo pičlim dobičkom v Evropi, tedaj bodo navili draginski vijak v Združenih državah. Ameriško ljudstvo bo krilo vsako izgubo, obenem bo moralo še garantirati masten dobiček privatnim interesom.

Ko se to zgodi, bodo čakali delavstvo novi in hudi boji. Privatni bizniški interesi so pričeli zniževati meze in logična posledica nove dragine bo, da bodo delavci zahtevali povišanje meze. Privatni bizniški interesi bodo igrali glušča, nastale bodo stavke in izpuri. In ko bodo delavci dosegli, kar zahtevajo, pojdejo cene zopet navzgor in boj se bo nadaljeval. Farmerji so pa še buje udarjeni kot delavci. Večina farmerjev je bila prisiljena prodati svoje produkte po nizki ceni. Ti prodani produkti so zdaj nagromadeni v skladiščih privatnih bizniških interesov. Kar niso farmerji producirali na svojih farmah za svojo prehranitev, bodo morali seveda kupiti. Ali razlika bo ta, da so svoje produkte prodali po nizki ceni, kupovati bodo morali potrebine po visoki ceni. Najeti delavci morali zopet posojilo do prihodnje jeseni in sad njihovega dela pojde zopet tje, kamor je romal vsako leto — v blaginje denarnih interesov.

Vse to pa povzroči, da se bo prepad med produktivnimi stanovci (delavci in farmerji) in privatnimi bizniškimi interesi še bolj razširil, da bo odpor od strani ljudstva postal proti tem privatnim bizniškimi interesom še jajeji in silnejši.

WILSON PRIPOZNA SOVJETSKE VLADE?

Ruski sovjeti so strli zadnje protirevolucionarne sile na vzhodni strani Poljske. Balakovič je pobegnil v Varšavo in Poljaki so internirali 40.000 beguncev. Rusija je sprejela glavne točke trgovalne pogodbe z Veliko Britanijo.

Washington, 8. dec. — Prvi namigljaj, da sedanja ameriška vlada namerava pripoznati sovjetsko vlado v Moskvi, je prišel včeraj po kabinetski seji.

Neki član kabineta je rekel, da bo treba stopiti v diplomatsko sveto s sovjeti, ako hoče predsednik Wilson uresničiti svoj načrt posredovanja v prid Armenije. "Ruska vlada je kristjanska (!)." je dejal dotični član kabineta. "In Združene države radi pripoznajo oblast sovjetov v Armeniji, kakor pa da bi imale opraviti s Turki."

London, 8. dec. — Leonid Krasin, ruski sovjetski trgovalni komisar v Londonu, je prejel noto iz Moskve, v kateri se mu naznanja, da je sovjetska vlada sprejela glavne točke trgovalne pogodbe. Krasin in zastopniki Anglije bodo imeli še eno konferenco predno se pogodba ratificira.

Varšava, Poljska, 8. dec. — Ruska rdeča armada je pometla z vsemi protiboljševičskimi četami na vzhodni strani poljske meje. General Bulak Balakovič in Boris Savinkov, ki sta se držala nadalj v boju proti sovjetom, sta včeraj pribežala v Varšavo in večji del njune armade je pobegnil na Poljsko. Poljaki so razorožili in internirali 25.000 moč Petlurove ukrajinske armade, 5000 moč generala Pernikina, ki je bil Vranglov zaveznik, in 18.000 Balakovičevih vojakov, skupaj 40.000 moč.

Poljska vlada je zdaj v skrbeh, kaj naj stori s temi interniranci. Poljska ne more nametavati 40.000 moč, ker sama nima dovolj sil za lastne potrebe. Nekateri svetujejo, da se ta armada pošlje na Francosko in naj jo hranijo Francozi, ker so jo zalagali z orožjem in strelivom. Francija ima namreč "velike aree" za čaristične begunce, kar se je pokazalo v slučaju z Vranglom, čigar ubežne čete so Francozi odpeljali na parniških v svojo afriško kolonijo Tunis. Toda Francija še ni dala glasu, da sprejme na Poljskem internirane beluhe.

Število čarističnih beguncev na Poljskem bo pa najbrže še naraslo, kajti onkraj meje se še nahaja okrog 20.000 moč v manjših skupinah, ki se skrivajo v gozdocvinih in močvirju in boljševiki jih bodo prej ali slej prepodili čez mejo. Mnogo internirancev — posebno častnikov, ki so bili ruski plemenitaki — je v civilni obleki pobegnilo v Nemčijo in poljska vlada jih ne zadržuje; Poljaki bi najrajši videli, da vsi čaristi pobegnejo. General Petlura in Pavlenko sta se nastanila v majhnem mestu srednje Galicije, kjer sta pod policijskim nadzorstvom.

SVOBODA GOVORA V JEKLARSKEM OKRAJU.

Youngstown, O. — Tukaj je imel govoriti na velikem delavskem shodu William D. Haywood, vodja I. W. W. Shod je bil sklican v Armory Hall, policija pa ni dala dovoljenja. Hitro je bil organiziran drug shod ob mestni meji, pa tudi ta shod je policija razpustila. Na to je Haywood izjavil, da se ob priliki vrne v mesto in da bo govoril, čeprav ni včas njegov govor mestni policiji.

NA ŽELEZNICAH ODPUSKAJO DELAVCE.

Norfolk, Neb. — Uradniki severozapadne železnice naznanjajo, da bo odlovljenih deset odstotkov delavcev, ki delajo v delavnicah v dolini Missourija.

Z MIROM NA IRSKEM NI NIČ; VOJNA DO KONCA.

Anglija zahteva brezposojno kapitulacijo sinfajnovskih voditeljev.

LLOYD GEORGEVA VLADE V NEVARNOSTI PADCA.

London, 8. dec. — Vse lepe govorce o miru na Irskem so se razkadile v prazen nič, ko je tajnik za Irsko, lord Hamar Greenwood, je izjavil včeraj v parlamentu, da je premirje še nemogoče. Dalje je rekel, da miru na Irskem ne more biti toliko časa, dokler se ekstremni voditelji republičanske armade ne podajo in oddajo orožja, ali dokler ne bodo aretirani.

Na to izjavo je vstal irski nacionalistični poslanec Devlin in vprašal: "Ali pomeni to, da se mora vojna nadaljevati do konca?" — Unionisti iz Ulsterja so zagnali hrup na kar je Devlin jesno zakričal nad njimi: "Molčite, psi!"

Bonar Law je v imenu vlade izjavil, da vlada ni odgovorila izvrševalnemu predsedniku irske republike O'Flanaganu, ki je namočil zapretega Griffithsa in kateri je sednjo soboto brneljavil Lloyd Georgea za mirovno pomoč. Vlada sploh ne bo vpoklovala nikakršnega pogajanja, dokler ne kapitulirajo irski voditelji, ki vodijo oboroženo vstajo proti Angliji.

Na drugi strani je prišla vest iz Dublina, da Michael Collins, eden ekstremističnih sinfajnovskih voditeljev, ne mara nikakršnih udrovalnih pogajanj. Collins je izjavil, da je O'Flanaganova brojavka Lloyd Georgeu njegova privatna zadeva; pooblastil ga ni nihče. Collins svari irske republičane, da jih mial Anglija speljati v past, iz katere se ne bodo izvlekli. Edini pogoj miru je neodvisna irska republika in izpraznitev irskega otoka, toda Angliji ne bodo sprejeli tega pogoja, dokler ne bodo tepeli. Boj se mpa nadaljevali.

Arthur Henderson, predsednik delavske misije, ki se mudi na Irskem, je danes konferiral s Lloydom Georgeom. Povedal je ministru predsedniku o svojih intervjujih z Griffithsom, kardinalom Lougejem in drugimi irskimi voditelji in omenil, da je položaj zdaj ugoden za dosego premirja.

Lloyd Georgeva vlada se drna po ledu. Mirovno vprašanje je povzročilo razdor med ministri. Unionisti ministri so v strahu, da Lloyd George morda popusti, ako se poda v pogajanja s sinfajnovci, in zato so mu zagrozili, da resignirajo, ako pokaže eno samo znamenje popustive v irskem vprašanju.

Cork, Irsko, 8. dec. — Člani anglijske delavske misije, ki preiskujejo razmere na Irskem, so že bili priča mnogih nemirov in spopadov. Šnoči so videli, kako so vojaški policisti streljali na ulicah in pobijali šipe na oknih. Neki trgovci, ki je povabil delavske zastopnike, da si ogledajo njegovo prodajalno, katero so policisti deloma razdejali, je bil aretiran in črnorjavci so ga pretepli. Na prizadevanje misije je bil pozneje izpuščen. Neki delavec je bil smrtno ranjen.

MESARJI PODALJSUJEJO DELOVNI ČAS.

Detroit, Mich. — Mesarska trdika Swift & Co. je podaljšala delovni delavni čas od osem na deset ur.

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov na vas, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.
Owned by the Slovenic National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscriptions: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
Datum v tiskopisju n. pr. (November 1-20) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je v tem dnevniku potekla naročnina. Posvetila je pravilno, da se vam ne ustavi list.

KAKO TRUST DAVI FARMARJE IN ŽIVINOREJCE.

Mesarska velika petorica in bankirji žele, da se ustanovi sklad s \$30,000,000, ki naj "služi" financiranju živinorejcev. Bankirji in mesarski baroni pravijo, da je namen zelo blagohoten, stvar sama pa zelo dobra.

Farfarji so seveda neumni Tomaži, kajti skušnje zadnjih let jih uče, kolikor manj bodo verjeli bankirjem, denarnim menjalcem in trustovcem, toliko bolje je zanje.

Te milijone za sklad bi podpisali bankirji v Chicagu, New Yorku, Bostonu in St. Louisu. Sklad bi upravljala Live Stock Financing korporacija. Bankirji bi prejeli po osem od sto obresti, farfarji in živinorejci bi pa plačevali korporaciji po deset od sto obresti.

Načrt je torej izdelan v prilog denarnim interesom. Osem in deset od sto so torej prav čedne obresti in ponekod pravijo, da so take obresti oderuške.

Kaj pa je vzrok, da nameravajo ustanoviti sklad za financiranje živinorejcev? Dobrosrčnost ni motiv, radodarnost tudi ne, to govore že visoke obresti. Pustimo govoriti prizadete farfarje, pa spoznamo, kaj se skriva za tem novim finančnim projektom.

Farfarji pravijo, da je velik del živinorejce na zapadu že zdaj odvisen od posojila mesarskih trustovcev. Padanje cene za klavno živino mogoče ugrozi posojila, ki so jih mesarski trustovci posodili živinorejcem na zapadu. Iz tega sledi, pravijo farfarji, da bočejo s trideset milijonskim skladom podpreti posojila mesarskih trustovcev na zapadu, ali pa pomagati mesarskim trustovcem, da bodo še bolj trdno držali živinorejce v svojih rokah.

Voditelji farfarskih organizacij so se udeležili konference v Chicagu, toda izrekli so se proti načrtu, ko so spoznali nevarnost, ki ugrozi farfarje in živinorejce, ako se izvede. To tega prepričanja so prišli toliko hitreje, ko so nekateri zagovorniki tega načrta hoteli izigrati potezo, ki je že enkrat odškodovala precej občutno farfarje v takozvanem koruznem pasu. To se je zgodilo pred enim letom in zategadelj je ta poteza farfarjem še v dobrem spominu. Takrat so pripravili farfarje v koruznem pasu, da so vzeli volji z zapadnih pašnikov v refo. In kaj se je zgodilo? Farfarji so imeli izgubo, živinorejci z zapada so pa prejeli toliko za volji, da so plačali dolgove, zanje pa ni ostalo ničesar. Ko so zagovorniki tega načrta prišli s to potezo na dan, so farfarji hitro spoznali dobrohotnost denarnih interesov in mesarskih trustovcev in odklonili so vljudo, toda odločno, pomoč, ki jim jo ponujajo.

Za industrialnega delavca je ta dogodek zelo poudarjen, ker mu govori, da sta farfar in živinorejec ravno tako sužnja privatnih denarnih in industrialnih interesov, kot je delavec. Farfar in živinorejec, če nimata svojih denarnih sredstev za kmetovanje, sta še na slabšem od industrialnega delavca, ker nosita poleg še riziko, da pride ob vse, če nista ponižna napram tistim, ki jima prihajajo z denarjem na pomoč.

Koliko poniževalnih korakov mora napraviti farfar ali živinorejec, če ne more vrniti posojila ali če ne more plačati obresti? Laziti mora od Poncija do Pilata, da mu ni farma prodana. Dogodilo se je, da so živinorejci na zapadu pustili kmetijo kar na cedilu, ako jim je bolezen podavila živino, ker zanje ni bilo upanja, da se kdaj izkubacajo iz jame, v katero so padli. Posamezni farfarji in živinorejci so si res opomogli. Tega nihče ne zanika. Ali vprav te izjeme potrjuje splošno pravilo, da posebni privatni interesi ravno tako izkoriščajo farfarja in živinorejca kot industrialnega delavca.

Gorje pevcu... — Ruski bariton bo deportiran, so namignili dnevniki. Ljudstvo pa vprašuje, če je "fovs" zapel, ker ga je doletela taka kazen.

Kam greš? — Tako so izpraševali Vrangla njegovi štabni oficirji, ko je bežal s Krima in jih prepustil milosti ruskih boljševikov.

Ima vremena!
(Iz gl. urada J. R. Z.)

Pravijo, da imajo v Višnji gori priklenjenega polja, ampak vsak, ki je imel kaj opraviti s srbsko vlado in njenimi poslušalci, mora nehoti vzkliliti, da so Srbi ukrali Višnjegorcem polja in ga vklenili v okove in verige ter ga sedaj kažejo v Belgradu kot znak njihove počastnosti.

S kakšno neznansko hitrostjo rešuje srbska vlada razne akte, je najbolj razvidno iz sledečega:

V začetku novembra lanskega leta je Jugoslovansko Republičansko Združenje zaprosilo srbsko ministarstvo za trgovino in industrijo, da dovoli carine prosti uvoz blaga za sorodnike in sirote v domovini. Prepis dotičnega pisma je br. Kristan osebno izročil poslanstvu v Washingtonu, medtem ko so bila pripravljena pisma poslana naravnost na ministarstvo.

Po enem letu pa smo dobili sledeče od poslanstva v Washingtonu:

Washington, 1. dec. 1920.
Broj 2705.
Jugoslovansko Republičansko Združenje,
Chicago, Ill. 3637—3641, W. 26th St.

Kralj. Poslanstvu east je u prilogu po / poslati "Jugoslovansko Republičansko Udrusenje" prepis akta Ministarstva Inostranih Dela u vezi pisma toga Udrusenja upucenog Ministarstvu Trgovine i Industrije od 10 novembra 1919 god.

Poslanik,
(podpis) S. Y. Grušč.
Priloga pa se glasi:

Prepis.
Beograd, 8. maja 1920.
Ministarstvo Inostranih Dela
Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca
KT Broj 1408.
Konsularno Trgovacko Odeljenje

Kralj. Poslanstvu Vasington.

S pozivom na pismo "Jugoslav Republican Alliance" u Chicagu / Ill. 3637 — 3641 W. 26th Str. od 10. novembra 1919, upucenog Ministarstvu Trgovine i Industrije a na molbu istog, Ministarstvo Inostranih Dela east je moliti to poslanstvo da izvoli saopstiti Upravi Jugoslav Republican American, da je Ministarstvo Trgovine i Industrije preduselo potrebne korake, ne sporazumu sa Ministarstvom Iahrane i Obnove zemlje da se poslikuje u pitanju oslobode od placanja carine.

Ministarstvo Iahrane i Obnove zemlje primecuje medjutim da se predstavnik ove zadruge prijavi Ministarstvu Iahrane i Obnove zemlje radi dogovora o sporazumu odnosno uspesnijeg delovanja na ovom poslu.

Istotako potrebno je da se predstavnik zadruge obrati na Ministarstvo Finansija radi uređenja svih carinskih pitanja koja su u vezi sa transportovanjem robe.

Po naredjenju Ministra, Nacelnik Trgovinskog Odeljenja, Ramadanovic, s r.

Ne želimo sicer kritizirati slova teh pisem, niti pravih slovenskih sestava, ampak mislimo smo napraviti kolekte za nov pisalni stroj, ki bi imel vsaj ne kaj večje, pik in črke "g", "g", "i" in "j" ter ga poslati srbskemu poslanstvu v Washington, da ne bodo v hrvaškem in slovenskem jeziku pisana pisma gledala tako spakadana. Ko bo to opravljeno, potem bomo napravili apel na srbsko vlado v Belgrad, da se Slovenec vsaj toliko namili, če jih že prav nič ne upošteva, da bi vsaj pri važnejših poslanstvih nastavili kakoga Slovenca v znak, da so v Jugoslaviji tudi Slovenci in ne samo muslimani in Srbi.

Trinajsti mesec je v zvelo, da smo prejeli odgovor. Vlada oziroma ministarstvo je zavičevalo s odgovorom 6. mesec, poslanstvo v Washingtonu pa je držalo odgovor 7. mesec. In če ne bi prišlo do volitev v Jugoslaviji, smo popolnoma sigurni, da odgovora še ne bi prejeli.

Na žalost naj povemo, da je zadeva že zdavnaj rešena in da je blago tudi že razdeljeno, čeprav so se gospodje v Washingtonu in Belgradu ball, da ne bi mogoče naša pošiljatev preveč vplivala na valice v domovini.

Nekako tisti čas, ko smo pisali na ministarstvo za oprostitev carine, zahteval je br. Kristan diplo-

matični potni list, ker kot zastopnik v narodnem poslanstvu je bil opremljen do diplomatskega potnega lista.

14 dni pred Kristanovim odhodom v domovino prejeli smo kablgram iz Ljubljane, da je dobilo poslanstvo v Washingtonu nalog, da izda Kristanu diplomatski potni list.

Sedaj, ko je Kristan že skoro pol leta v domovini in ko ga je narod zopet izvolil v ustavotvorno skupščino, upamo, da prejmemo od poslanstva v Washingtonu dotični potni list ali pa vsaj odgovor na naša pisma.

Da da, u Srbiji ima vremena, puno i na čutare! Slava višnjegorskoga polja pa je zatemnila in srečni Jugoslovani, ki imajo tako strašansko hitro delujoč vladni stroj, ki nikamor se ga ne, vkljub temu, da morata kmet in delavec z znojem in potom mazati njegovo kolesovje, ki ni nič boljše od stare avstrijskega paragrafarstva.

Pismo z vzhoda.

Pošteno povem cenjenim rojakom, da sem se naveličal pisati vam za "Big Bos". Vem, da se bodo cenjeni rojaki žudili, ali razumeli me bodo, če jim povem, da sem zdaj kot sveta trojica ono bitje s tremi imeni — Janex Kopriva, Janex Kopriva z malimi ušesci in Peter Zgaga. Mogoče postane kmalu štiripersona detelja, ker smo v dobri žendežev in duhov, ki hodijo po sveta in motijo nas uboge grešnike, in zaradi tega prav lahko še po vrtu dobim ime Peter Zgaga z dolginimi ušeci in pa kaj drugega podobnega.

Prepričan sem, da se bodo koritarji in "Big Bos" na vzhodu jezili, ko bodo čitali, da sem prišel pisati v dnevnik v Chicagu, ker je ta list zmešal masekaterikrat štrono, ko so bili koritarji na vzhodu prepričani, da se njih najnovejši navt za lov na dolarje tako imenitno obnese, da se enkrat napolni tudi korito na vzhodu, o katerem vrbici čivkajo na strehah, da nima dna. Stvar je prišla takola. Včasim imam "ringl-pil" v glavi in takrat, ne vem, kaj delam, ta slabost me večkrat popede, posebno od takrat, odkar mi je Lojze objubil "člano" konjaka, katerega Lojze ni poslal, čeprav sem jaz — Peter Zgaga tako željno čakal nanj, kot žaba ob smli pričakuje dežja. In kadar se mi "ringl-pil" zavrti v glavi, takrat re ne vem, kdo sem: Janex Kopriva, ali Janex Kopriva z malimi ušesci ali pa Peter Zgaga, najponižnejši evnuh velikega gospodarja "Big Bos". Če pojde tako naprej, zasam ušesci še kaj drugega bolj neprijetnega ali pa vselega.

Meni je zdaj vseno, če "Big Bos" in vsi koritarji na vzhodu popokajo kar od jeze, ker nočem pisati le zanje. Če me "kvita", a bo par fraklijev manj. Zgodi se pa lahko tudi narobe, kajti izmenjam lahko delnice eksportne družbe, ki jo je ustanovil Tolažnik — Bog mi grehe odpusti — in katere je naš "Big Bos" z drugimi koritarji precej pokupil, ker so mislili, da čez noč tako obogate, da vprašajo, po kakšni ceni je vsa Jugoslavija na prodaj. Tolažnik ni zastopil nič o eksportu, mi in "Big Bos" ne manj in tako nam ni drugega kazalo, kot da smo ga položili, kot Solno gradčani, ko so žajfali črna bika, ker so mislili, da postane bel. "Big Bos" je poslal svečano izjavo v svet. Priročena je bila v listu rojakih Morganov, Garyjev, Rockefellerjev, itd., ker tako izjave ne morejo v take liste, kot je dnevnik v Chicagu, ki zagovarja delavce, ki so v očeh koritarjev in frakarije na vzhodu sami berači, ampak priobčiti se mora v listu, ki saj diši po milijonarjih. Na to sem jaz — Peter Zgaga dal majhno breo Tolažniku, in bil je bil našajfan, bel pa ni bil. Priredili smo svečan pogreb in delnice so ostale nam. Te delnice, pravim, so ostale nam in meni ubogemu grešniku — Peter Zgagi.

Lahko se izročem tudi na drug način, da me "Big Bos" ne kvita" in da delnice lepo ostanejo še v omari. Napisal bom zopet oslarijo za list rojakih Morganov, Garyjev, Rockefellerjev, itd., v kateri bom stokal, da imam slabo "člano" v Chicagu in to oslarijo bom podpisal s kom nislite? S kom drugim kot s mojim imenom — Peter Zgaga! In držalo bo pri "Big Bosu", saj so ga

večkrat in še bolj potegnili, ko je bil mlajši, zakaj bi ga jaz zdaj ne potegnili, ko je stala vlada in prihaja že v leto, o katerih govore hudobni ljudje, da človek postaja otročji. Če sem se zadnji krat izkubacal iz jame, ko sem mislil, da me še imajo, zakaj bi se zdaj ne?

Dolgo časa sem igral ponižnega hlapca, ampak od zdaj naprej ga ne bom več. Dosti je ne neumnosti. Če ga bom kdaj položil v listu rojakih Morganov, Rockefellerjev, itd., kadar se mi moj "ringl-pil" v glavi tako zavrti, da bodo možgani oknili na hlapčevsko ndanost, bom pa popravil v črkastem dnevniku, kadar bo v moji tuhi nastal "rebeljon" — Peter Zgaga.

DOPISI.

Braddeok, Pa. — Glavna letna seja društva "Napredni Slovenci" št. 300. SNPJ se vrši 12. decembra t. l. Kdor se se udeleži te seje, bo kaznovan po pravih. — Matija Matičič, tajnik.

Collinswood, O. — Glavna letna seja društva "Vipavski raj" št. 312. SNPJ se vrši 14. decembra t. l. v navadni zborovalni dvorani v Slav. domu, Holmes Ave. Seja prične točno ob sedmi uri zvečer. Kdor se ne udeleži te seje, bo kaznovan po pravih. Izvati so samo bolniki in oni, ki imajo kakšno izredno važno opravilo. Posebno se opozarjam bolniške obiskovalce, da se udeleže te seje in da poročajo o stanju bolnika, katerega so obiskali. — John Stramar, tajnik.

Gray, Pa. — Ko človek prebira razne liste, dostokrat naleti na razno zabavljanje. Tako sem opazil tudi razne pritožbe v nekaterih listih glede pošiljanja blaga, katere je prevzela organizacija Jugoslav American Commercial Board La. In vse to zabavljanje me meni vidi tako nesmiselno in bedasto, ako bi oni, ki zabavljajo, vsaj nekoliko premislili sedanjí spletni položaj, bi ne zabavljali. Jaz sem poslal saboj raznih potrebnih stvari v New Yorku in zaboj je prišel v Ljubljano šele 28. oktobra. Ako bi ne bilo toliko zaprek na vseh koncih in krajih, kot štrajki tu in v Trstu ter Jugoslaviji, ko bi bil promet v Evropi tako reden kot je bil pred vojno, bi poslano blago gotovo dospelo veliko prej na določeno mesto, kot je pri tako. In ravno take težave in v marsikaterem oziru pa še vojeje je pa imel A. J. C. B. La. Kolikor je mejnini zmanj, je bilo poslano blago z ravno istim parnikom kot je bil tvoj zaboj. Toda ta organizacija je našlela v stari domovini na neprilike, na kakršne niso druge tvečke, ki so pošiljali blago.

Torej neki ljudje le prazno slamo mlintajo in s tem hočejo oblatiti A. J. C. B. La., s tem pa smešijo le sebe.

Drugi zopet pišejo, da je najboljše poslati denar. In tudi to ni najboljše, kajti kot mi piše brat, se tam zelo težko dobi blago za mnoge oblike ali ga pa sploh še zadobiti ni. In ako se dobi je zelo slabo ali pa popolnoma za nič. Zato vsakdo najbolje naredi, kdor pošlje blago. Da bi se pa vozili iz mesta do mesta, pa tudi vemo, kako je v tej draginji, ki je v stari domovini — kake razmere vladajo v stari domovini, naj pa pojasni pismo mojega brata, iz katerega povzamem sledeče: Priselodol. Rashenburg. — ... Takaj imamo še zelo hudo zimo in voda v potokih še zamrzuje. In sušo imamo že tudi dalj časa. Poljske prideleke smo že vse popravili. Sedaj pripravljamo samo še stelo in drva.

V Jugoslaviji je sedaj delavec pravi suženj. Za njega je sedaj samo delo in delo, plače pa naračnost sramotna. Človek mora dopustiti, ako bo šlo tako dalje. Draginja raste vsaki dan, a zažulček pa vedno enak, niti toliko, da bi se človek vsaj počeno preživel. Da bi se pa kak krajcar na stran dal za stara leta, je pa še sploh brezsmiselno misliti. Ako primerjamo sedanje čase s časi pred vojno, smo bili takrat srečni. Zasluzek je bil beraški, toda se je vendar še kaj dobilo za denar, kar je sedaj sploh nemogoče. Ako je delavec zaslužil eno ali dve kroni na dan, je pa tudi že dobil en meter dobrega sukajenega blaga za K 1.80, za kar mora sedaj plačati nad tristo kron. Toda dobrega blaga pa še sploh

zadobiti ni. Kolikor se ga dobi, je največ vhitapljeno, ki je pa tudi presneto drago. Iz kopriv se ni naredilo še nikoli dobrega blaga. Jaz le ne vem, kaj je z našo vlado? Ali more ali pa ne more napraviti komea tej nezmočni draginji.

Ako bi bili pravi možje na pravem mestu, bi se gotovo kaj ukrenilo v tem oziru. Tako pa samo potrpljenje. Sedaj se bližajo volitve. Vse se mi tako vdi, kot da bi se nekaj pripravljalo k nevihti. Radikalci kar z golimi rokami lovijo kaseto in delavsko ljudstvo, kar pa radikalca uide, pa hočejo klerikale v svoje mreže vjeti. Ako prav sklepam, bo prišlo še do nenavadnih nemirov.

Farji so pa pravi tihi. Vseposod se vtičajo; še celo v Kmetijsko družbo in hočejo spraviti to ustanovo pod svoj vpliv. Ne vem kdo je posadil dr. Korošca na ministriški stol in še celo za prometnega šefa? Ako so ga hoteli že imeti v ministarstvu, naj bi ustanovili še en ministriški oddelk in sicer za reševanje in oskrbovanje jugoslovanskih duš, vsaj navidezno in tem naj bi načeloval slavni in čelani gosp. dr. Anton Korošec.

Iz tega pisma se razvidi, da ljudje vse drugače mislijo sedaj kot so pa pred deset leti. Ako bi bil takrat, kdo kaj zinič iz klerikalno stranko ali poslance, bi bil največji hudodele. Enkrat sem sam nekaj podobnega skušil. — Naročnik.

South Range, Mich. — Ker mi je nemogoče vsakemu posameznemu, ki me je vprašal kakse so razmere v tukajšnji okolici, odgovoriti, naj odgovorim in pojasnim tukajšnji delavski položaj na tem mestu:

Družba "Copper Range Mining Co." je naznanila delavcem, da bo znižala plačo in da bo plačevala od sedaj naprej rudarjem po 4 dolarje na dan in drugim delavcem vposlenim v rudnikih pa po tri dolarje in pol, to je, da je odrgala plačo za en dolar in deset centov. Nadalje je tudi naznanila, da bo vrnila vsakemu, kdor je naročil pri tej družbi premog, po dva dolarja, ker je preveč računala za tono mehkega premoga. Kot je razvidno, nima ta družba nič preveč delavcev, ker še vedno vposluje vsakogar, kdor le pride, akoravno družba izjavlja, da jih ima dovolj.

Calumet in Hecla družba je odločila že veliko število delavcev, drugim pa, katere je obdržala, pa utrgala plačo za 15 odstotkov.

Trgovci naznanjajo, da bodo znižali cene od dvajset do trideset odstotkov.

Tukajšnje društvo "Danica" SNPJ napreduje še precej dobro kljub temu, da so se pred nekaj meseci člani zelo selili v industrijska mesta, ker je vsak upal, da bo boljše služiti v velikih mestih. Prejšnji mesec smo izgubili iz naše srede članice našega društva sestro Margaretto Dolan, ki je bolehalo že dalje časa na neki notranji boleznj, nazarec na srčni napaki. Nekaj tednov pred smrtjo se je preselila s svojimi sorodniki v Minnkegon Heights. Truplo, pokojnice so pripeljali v tukajšnje naselbino in družavo "Danica" ji je priredilo krasen pogreb, katerega se je članstvo udeležilo v polnem številu. Pokojnica zapušta soprogo, dve hčerki in enega sina, ter dva sota. Ki so vsi člani SNPJ. — Matt D. Likovich.

Ole Hum, Wash. — V zadnjem mojem dopisu, v katerem sem pojasnil nekatere zadeve, glede pokojnega Blaž Četina, se je pripetila neljubna pomota. On je padal k postaji številu 371 in ne 311, kot je bilo pomotoma poročano. — M. Smolnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. M., Camp Shumway, Colo. — 205 ameriških funtov je 94 kilogramov. Torej je vaš zaboj težkal v starem kraju okrog dva funta več.

TRDNA STAVBA.

Los Angeles, Cal. — Na Alameritini cesti se je zrušila spreduja stena trinadstropne hiše.

BOJEVIT DUHOVNİK.

Florence, Ala. — Duhoven John Darby je ustrelil svojega zeta Lyons Sherroda in obstrlil svojega zeta Sam Sherroda. Zločin je izvršil na javni cesti blizu Oaklanda.

Josip Kostanjeveci

NA SOLNČNIH TLEH.

POVEST

(Nadaljevanje).

"Prav, Štrk, prav. Tako bo najbolje. Nič naj vas ne skrbi, gotovo pridem," se je razveselil Podlipnik. "Toda povedati mi morate, kje stanujete in v kateri uri me pričakujete."

"Tudi ako bi vam povedal, me ne najdete," se je zasmel Štrk. "Najbolje je, da pridete ob dveh ali treh, kakor vam je ljubo, na trg pred magistrat, kjer vas počakam."

Ves srečen se je poslovil Štrk. Ob izhodu je zadel na trgovskega učenca Andreja Švaro. Postal je in se zagledal vanj, kakor bi iskal nekaj v svojem spominu. Potem je pa hipoma položil svojo desnico na mladeničovo ramo ter dejal:

"Ne utajši mi, da si sin Andreja Švare, starega prijatelja iz mladih dni. Kaj te je prineslo semkaj? Ali oče še živi?"

"Še živi in trden je kot skala", je odgovoril mladi Švara in ponosno pogledal Štrka.

"Nisem ga videl že dolgo vrsto let. Lepi časi so bili tistikrat," je dejal sanjavo. "Kadar te obišče, reci mu, da ga pozdravlja Matija Štrk, tisti, ki sta skupaj pritrkavala v zvoniku na Vojšči. Ali veš, kakšen razgled je od tam?"

Mladi Švara je gledal z začudenjem resnega moža, ki se mu je zadel v tem hipu kakor velik otrok.

"Kaj ne bi vedel?" je odgovoril in videti je bilo, da je bila že vsa duša njegova tam gori v zvoniku, kjer je tudi sam prečepel in pritrkaval po dolge ure, kakor v prejšnjih časih njegov oče in njegov prijatelj Matija Štrk.

Popoldne takoj po obedu je krenil Podlipnik nekoliko na izprehod, predno se sestane s Štrkom. Bil je lep dan, dasi že nekoliko mrzlo. Po ulicah je bilo vse živahno, ljudje so v gruclah zapuščali mesto ter se odpravili v okolice, da po svoje prežive in užijejo pristoječo nedeljsko popoldne. Mimo njega so drdrali kočije, iz njih so zrl zadovoljni mladi obraz, semtertja blede in izpitno lice bolnikovo, ki so ga peljali iz zatohle sobe na zrak in svetlobo. Ob obali se je gnetlo ljudstvo, mladega in starega možkega in ženskega, otrok in otroških vozičkov, vojaštva in služabništva. V pripravljeni čolne so posedale zaključene družbe, dvigala so se vesla in pljuskala na morsko svetlo gladino, zibali se čolni in polkeli med jadrenicami in parkuli tja ven po prostranem pristanišču. V ozadju je rumenela gora, visoko gori pod vrhom se je svetil obelisk, z reber so gledale rumene, rdeče in bele hiše in hišice.

VIII.

Podlipnik je hotel zaviti na magistratni trg, ko je na vogalu trebil ob mladega človeka. Oba sta se ustavila in si za hipce rila v obraz.

"Porenta! Ali si res ti?"

"Jaz v lastni osebi. In ti? Podlipnik, gotovo!"

Podlipnik je hotel z roke.

"Kaj počneš v Trstu, prijatelj?" je vprašal Podlipnik.

"Jaz? Oj, že par let sem tukaj pri pošti uradnik. In ti?"

Podlipnik mu je nakratko razložil svoje razmere.

"Pa dobro, dobro," je hitel Porenta. "Ali imaš kaj časa? Lahko greva nekoliko skupaj, popoldne sem prost."

"Danes ne, sicer pa vedno lahko razpolagam z menoj."

"Pa dobro, dobro. Stanujem v ulici Sanita št. 4, drugo nadstropje. Veselilo me bo, ako me obiščeš. Predstavim te svoji ženi. Videl boš moje rodbinsko življenje. Srečno, imenito naravnost! Srečo sem imela reči. Kaj pa, ti, si še samec? Gotovo, gotovo. Čemu bi se še ženil in na kaj, ko si še tako odvisen."

"Čestitam ti, da si imel srečo v življenju," je prekinil Podlipnik njegovo gostobesednost. "Toda tvoja gospa soproga je gotovo Slovenka, kajne?"

Porenta je osupnil nad tem vprašanjem, toda zbral se je hitro.

"Slovenka? Seveda, seveda. To se pravi, slovensko zna prav dobro, prav dobro."

"Torej tudi čuti slovensko?"

"Seveda, seveda, gotovo. To se pravi, o tem se pri nas ne razgovarjamo. Čemu bi se, ko ni potrebno."

Porenta se je smejal in smejale so se njegove plave oči. A hipoma se je spomnil, da se mu nekam mudi.

"Ali oprosti za sedaj, prijatelj. Čaka me v kavarni uradni tovariš. Torej obišči me kmalu!"

Naglo mu je podal roko in hitel dalje.

Podlipnik je krenil pred magistrat. Oddal se je zagledal visoko postavbo Štrkovo, stojič vpravo na sredi trga. Pri njem sta bila še dva druga moža, odvidno delavca. Ko je pristopil Podlipnik, je spoznal v obeh težaka iz Burlatičevih skladišč.

Podal je vsem trem roke.

"To sta moja tovariša, Kemperle in Štoka," je predstavil Štrk. "Povabil sem ju, kakor sem vam povedal že dopoldne, da se malo porazvedrimo pri meni. Dva druga, Baje in Grča, sta gotovo že gori. Ako vam je torej drago, gospod Podlipnik, pa nastopimo pot proti mojemu stanovanju."

Tako so se odpravili dalje.

Skozi magistratni prehod so prišli v staro mesto, v labirint ozkih ulic in zagat. Visoke, temne hiše, s strehami se nagibajoč skoro ena na drugo, začrnela, isprana in oguljena okna, nizki, nesnažni vhodi. Odrasel človek bi semtertja lahko stopil s praga na nasprotni prag z enim samim korakom, bi skočil iz okna na okno nasprotne

hiše brez vsake nevarnosti. Vse stisnjeno, vse drugo vrhu drugega, nikjer prave svetlobe, nikjer ožvljavajočega zraka. Iz vseh kotov vonj po plasiivosti in gnolobi, po starosti in smrti, vmes vonj po tisoletni jetnišnici. Iz teh zidov ni rešitve, ni izhoda. Kogar se pogotilni, ga ne izpuste več, obsojen je za večno. Tu životari nevretno življenje, tu se plodi brezmišelnost, dela brezza vedno in umira v zapuščeni in gnolobi. Kakor v zasmeh gleda na vse to iz silne višine krpa modrega in globokega neba, lepa in nedosegljiva.

Kolikar dalje so šli, toliko tesneje je postajalo Podlipniku. Dasi je že toliko časa v Trstu, vendar se ni bil prestopil tega dela mesta. Instinktivno se ga je ogibal, kakor bi slutil zase nevarnost. In sedaj ga je stresal mrz ob vsakem koraku, se ga je polastila večja razburjenost in nerazumljiva zlovoljnost. Iz nizkih krčm se je razlegalo vpitje, prepevanje iz ohripelih možkih in ženskih gri, po umazanem tlaku so se valjale kopice bosih, napol nagih in zamazanih otrok, vpijočih, preklinajočih in pretepaajočih se. Pred pragi posameznih hiš so postajale čudna opravljena ženske z visokimi značilnimi frizurami, z velikimi uhanji, napol gosposke napol beraške, mežikajoče, polglasno vabeče, topo, gnusno se nasimljajoče. Zadevale so se s komolci ob mimoidoče moške, zastajale jim pot. Semtertja je izginil s to ali ono za pragom nedorasel mladenci, bled in izmujen, semtertja vpogujen dedec tresočih kolen in povešenih lic, ki ga je že izdavnja zapustila mladost in zadnja moč, a ne še brezplodna domišljija in prirojena polnost. Vselej, kadar so se odprla in zaprla vrata za takšnim parom, je bruhnil na ulico curek vonja po neprežreanih prostorih, po preležanih, z mnogoletno nesposliljivostjo šloveskega telesa nasičenih tapetah, divanih in posteljinah.

Resno so stopali nači znanci dalje. Pospešili so korake, da se izmotajo iz teh zatohlih ovinkov.

"Oprostite, nisem vas mogel peljati drugod; do mojega stanovanja je samo ta dohod," je dejal Štrk Podlipniku, ko so dospeli v hrib v nekoliko svetlejšo in bolj zračno ulico. "Vsak dan me vodi pot po večkrat skozi te rove, a privadil sem se in ne zadene me več v živo ta nesnaga, kakor me je zadel v prvih časih."

"Dosti ste morali prestati," je odgovoril Podlipnik. "Toda ali niste mogli dobiti nikjer drugod stanovanja, da ste morali zaiti semkaj?"

"Stanovanj je mnogo, gospod Podlipnik, a ni jih za teka in delavca. Prvič vas z družino nikjer v kaj boljšega ne sprejmejo, drugič pa toliko plačati ne morete, kolikor zahtevajo. V teh bližnjih se pa stanuje ceno in zaradi tega se potopi mnogokaj. Da bi videli, kako stanujejo šele moji tovariši! Jaz sem grof med njimi. Še se pa mislim sedaj v kratkem preseliti nekoliko iz mesta, dasi bom imel daleč na delo. Sedaj si že lahko to privoščim, ko se mi je stanje izboljšalo. Tu ni prostora za otroke, ako nočem, da se mi okužijo prezgodaj, da se pogreznejo v močvirje pod svojimi nogami. — Toda tu smo doma. Dovolite, da stopim naprej in vam pokažem pot."

Po nekoliko kamenitih stopnicah so stopali navzdol kakor v klet. Dospeli so v kratko in ozko vežo. Štrk se je moral pripogniti, da ni zadel z glavo v nizki začrneli obok. Sključen je stopal do vrat na levi in jih odprl. Bili so v kuhinji, majhni kakor kučnik. Skozi okence je odnekod prihajala nejasna svetloba, da so se jedva razločevali predmeti. A vendar je Podlipnik opazil, da je povsod vse v najljepšem redu in čisto kakor malo kve. Malo ognjišče v kotu se je svetilo kakor novo, miza se je belila in tla so snažna, dasi so deske bile stare in skoro že trhlene.

Iz kuhinje sta prišla v precej prostorno sobo z enim samim oknom. Ob stenah so stale tri belo pogrnjene postelje, na sredi pa dolga, istotako belo pogrnjena miza, pri kateri sta že sedela Baje in Grča. Družbo jima je delala Štrkova žena. Iz za njimi vrat na nasprotnem koncu sobe se je slišalo otroško smejanje in govorjenje. Podlipnik se je zadelo hipoma vse tako domače, kakor nekdanj v minulih časih, ko je živel še njegova pokojna mati.

Štrkova majhna, suhljata ženica, glede velikosti pravo nasprotje svojega moža, je ob vstopu novih gostov živahno vstala.

"Mnogo se vam imamno zahvaliti, gospod Podlipnik," je dejala in mu podala roko, kakor bi se bila poznala že izdavnja. "Ves izpremenjen je sedaj moj stari, kar ne poznam ga več. Prej zadirčen, zlovoljen in jezen sam nase in na ves svet, sedaj kakor lepo vreme. O, sedaj se že da govoriti z njim!"

Podlipnik se je pri teh besedah nehoti spomnil Štrka, kakršnega je videl prvič s skladiščnih Burlatičevih. Kako se je prizibal iz oddaljenega kota, velik in kočen, s temnimi oblaki na razoranem čelu, s trdimi potezami na obrazu. In moral je pritrditi v mislih razkladanjem ženi.

"Pa tudi mali tam notri v izbi si upajo sedaj dihati," je nadaljevala Štrkova. "Prej so vedno tiščali glave skupaj, in se niso upali dihati, ko je bil on doma. Sedaj jih pa sami sliši, kako so razposajeni."

Njene prijazne sive oči so se svetile zadovoljnosti.

Štrk je molčal, a na njegovem obrazu se je svitalo kakor nastopajoče mlado jutro.

"Kako malo je treba največkrat, da se nekateri ljudje osrečijo," si je mislil Podlipnik.

Štrkova je v tem za trenutek izginila iz sobe. Moški so posedli na pripravne skromne sedele. Vrnivši se je prinesla veliko steklenico i- strske črne in takoj nato krožnik gnjati, sira in kruha. Tudi skledico mrzlih rib je položila na mizo z neko posebno priključnostjo, skoro elegantno kretnjo.

"Toliko, da ne omagate," se je nasmehnila. "Grča, vem, da se ne bo branil, pa tudi drugim se ni treba. Prosim, gospod Podlipnik!"

(Dalje prihodnjik.)

Novice iz Jugoslavije.

Kandidatna lista za Štajersko.

1. Ethin Kristan, pisatelj Ljubljana.
2. Filip Kisovar, bivši rudarski tajnik in mali posestnik v Rogozi.
3. Jožef Kopač, zasebni uradnik, železničarski tajnik in begunec Ljubljana.
4. Rudolf Goluh, urednik in begunec Ljubljana.
5. Ivan Krukič, rudar v Trbovljah.
6. Franc Koran, pekovski mojster v Celju.
7. Ferdinand Valenček, rudar. Velenje.
8. Ivan Hojnik, predsednik strokovne komisije v Mariboru.
9. Franc Hočnik, rudar v Lešah na Koroškem.
10. Franc Postrak, strojvodja v Mariboru.
11. Matija Babjer, posestnik v Sp. Polskavi.
12. Alojz Leskovšek, tajnik strokovne komisije in vojni invalid v Celju.
13. Ivan Šegula, železničarski mizar v Ptuj.
14. Peter Rois, vničar pri Sv. Marjeti.
15. Simon Škerlovnik, delovodja v Ribnici na Pohorju.
16. Anton Podpečan, posestnik v Lubnem v Zg. Savinski Dolini.

II.

1. Dr. Milan Korun, odvetnik, Ljubljana.
2. Zvonimir Bernot, zasebni uradnik, Ljubljana.
3. dr. Anton Mrak, komisar, Ljubljana.
4. Dr. Celestin Jelenec, odvetnik Ljubljana.
5. Filip Uratnik, zasebni uradnik, Ljubljana.
6. Namestniki:
 1. Dr. Fran Petrič, absolviran jurist, Ljubljana.
 2. Slavko Likar, konceptist, Ljubljana.
 3. Dr. Ljudevit Perič, odvetniški kandidat, Ljubljana.
 4. Dr. Anton Sagadin, ravnatelj neugodne zavarovalnice, v Ljubljani.
 5. Vinko Zore, uradnik Ljubljana.

Kako sodijo Hrvatje in Srbi o dr. Koroščevem ministrovanju. Novosadski "Sloboda" piše o dr. Koroščevem železniškem ministrovanju naslednje: Ko je g. Korošček postal prometni minister, so bile naše železnice v stanju polboljšanja: premoč je bil železničar zasiguran, mostovi so bili domala vsi gotovi, naročila v inozemstvu so bila storjena, in dr. Korošček bi bil moral urediti samo še organizacijo prometa in ojačiti osebo. Ali storil ni niti prvega, niti drugega. Organizacije ni pri železnici prav nobene. Kamor si preje lahko prepotoval v enem dnevu, tja si moraš voziti danes tri dni. Vsesi vojni red n. pr. izgleda tako, kakor bi ga bili sestavljali pijani ljudje. Na zveze se mora povsod čakati po šest do sedem ur. Zamude pri vlakih so velikanke. Kaos je popoln. Kar se tiče uradništva, so razmere dnevno slabše in reda ni nobenega. Dr. Korošček ni za mesto, kjer je sedaj. On mora nazaj v bogoslovje. V dveh letih je on državi storil toliko zla, da bi moral na "robijo". — Tako

JAVNA ZAHVALA.

Slavonie Immigrant Bank, New York, N. Y.

Naznanjamo vam mi Stefan Cvekli in Peter Lalič, da smo prejeli naše vlozke knjižice o denarju, katerega smo poslali po Vaši banki na hranitev. Denar je vložen obrestonosno i to brez kakage odbitka za stroške, in preobrnjen v krone.

Na hitri in točni Vaši postrežbi se vam najlepše zahvaljujemo in priporočujemo vsakemu, ki želi kaj poslati v domovino, da se obrne na Slavonie Immigrant Bank v New Yorku. Rojaki pažite na svoj teško zasluženi denar in pomislite, da vam se za take stvari ni več treba obračati na židovske banke in zakonite bankirje, nego na naše denarno podjetje Slavonie Immigrant Banko v New Yorku.

S prijateljskim pozdravom
Vaši prijatelji
Stefan in Milan Cvekli, Peter Lalič, 261 N. Oak St., Kenosha, Wis., 20. nov. 1920.

(Adv. Dec. 9.)

torej "Sloboda". Mi pa pravimo: Pa menda gospod Korošček ni dal železnici kakage "tovš žegnanja"?

Letošnji pridelek sladkorne pese v Jugoslaviji je bil ugoden in kar je najvažnejše je prevoz sladkorne pese že izvršen. Železnice so vso sladkorno peso že dostavile tvornicam sladkorja, vsled česar

produkcija sladkorja ne bo trpe-la, kakor se je to zgodilo preteklo leto.

Naš delegat za prvo konferenco Zveze narodov dr. Ivan Žolger je odpotoval iz Ljubljane v Švicar. Predmet razprav bo med drugim tudi pogodba, sklenjena med Jugoslavijo in Češko, ki je bila že objavljena.

VABILO

—NA—

Veliko Veselico z igro "IZ TEMNIH ČASOV"

katero priredi

Slov. Del. Dom na Moxham-Johnstown, Pa.,

dne 24. decembra, 1920.

Uljudno apeliramo do rojakov in rojakin daljne in bližnje okolice, da pripeljejo seboj tudi mladino, ker k nam bo prišel Miklavž kot vsko leto z bogatimi darili, obiskal nas bo tudi letos, da razveseli mladino s krasnimi darili. S plačo bode dobro preskrbljeno in dobilo se bo kaj tudi za pod zob.

Pričetek veselice je ob 8:30 zvečer in Miklavž ga pride ob 11. uri. Ko pa Miklavž odide, sledi prosta zabava in ples. Igrala bode domača godba iz Moxham, Pa.

Vstopnina za moške je 50c, dame so proste vstopnine.

Torej še enkrat uljudno vabimo pridite vsi!

DEREKTORIJ.

Cenjenim Slovincem in Hrvatom

oziroma vsem Jugoslovanom v La Salle in okolici naznanjam, da sem se preselil in odprl večjo krojaško obrt na 925 First Street, La Salle, Ill. Upajoč da bom zadovoljil vse moje odjemalce in vse, ki bodo naročili obleke ali suknje pri meni, sem sedaj znižal cene za 25 do 50 odstotkov. Torej rojaki ne pozabite te ugodne prilike. Jaz izdelujem nove in popravljam tudi stare obleke. Se priporočam

JOHN ERMENC, krojač,

(Tel. 172)

925 — 1st Street, La Salle, Ill.

ZDRAVLJENJE BOLNIKOV

s svetovno najboljšimi zdravili!

Ob času epidemije naj bi se uporabilo to zdravilo!

Mnogo let se je želelo, dognati prava naravna zdravila, ki naj bi pomagala urediti in obvarovati človeštvo pred nevarnimi navadnimi boleznimi. To čisto naravno zdravilo vsebuje štiri velike slavne zahvalne možnosti, katere človeštvo potrebuje.

Prvič—Vas obvaruje pred boleznijo ako ga vživite vsaj enkrat v tednu.

Drugič—Pomaga onim, ki trpe valed želodčnih nerednosti, jetnih, obistih, črevih in drugih krvnih boleznih.

Tretjič—To zdravilo vredi, izboljša, očisti vašo zastrupljeno kri.

Četrtič—Ima izredno moč, da prežene prehlad, ker prišli vso kri v pravo cirkulacijo po vsem životu in s tem odžene influenco, gripo, plućnice in druge bacile, ter vas obrani pred hujšimi boleznimi.

To slavno zdravilo se uporablja že na stotine let v Evropi, Egiptu, Arabiji, Perziji in Indiji in je sestavljeno iz korenin, lubja, listja, semen, jagod, raznih rastlin in cvetja. Imenuje se Bolgarski krvni čaj in milijone ljudi, ki živajo to, vedo kakšno moč ima to zdravilo. Tudi ga imajo vedno doma pri rokah, ker vedo, da Bolgarski krvni čaj je čisto in izvrstno zdravilo.

Pojdite še danes k vašemu lekarnarju in ga vprašajte za en zavoje Bolgarskega krvnega čaja. (Ne jemljite ponaredb). Ako vam ne more postreči in ga želite imeti takoj, tedaj ga vam mi pošljemo jamčeno po pošti in hitro. Pošljite nam \$1.25 za en zavoje, ali \$3.15 za tri zavoje, ali \$5.25 za šest zavojev tega čaja. Naslov je:

Marvel Products Co.,
8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

Novost! Za žene in dekleta. Novost!

Ste li imele v življenju kakaj prilike dobiti tako krasno zaostro za okna, kot jih vam kaže ta slika? V resnici nekaj krasnega za vaša okna! So največje in najlepše umetne ročne izdelke se kar jemljemo. Takih zaostro ne dobite niti za \$15.00. Prodajamo jih po \$3.25, po celna cena za ta mesec. Ako si takoj naročite štiri, prejmete \$1.00, ker vam jih damo za \$1.00.

Ker bo ta posebna ponudba le za kratko dobo, vam svetujemo, da jih takoj naročite in gotovo boste zadovoljni. Plašite se dandaj.

Mi ne zahtevamo denarja vnaprej. Samo izpolnite in pošljite kupon in pošljite nam vrnilno število v postitih znakih za pošiljane troške, ostalo pa plačate šele potem, kadar dobite blago na vaš dom. Naslov je:

WESTERN MERCHANDISE COMPANY,
2029 W. Chicago Ave.,
Dept. 22, Chicago, Ill.

KUPON: Pošljite mi.....kupon zaostrovan kot dandaj posebna ponudba.

Jaz vam ta prihodnje pošljem 25c v postitih znakih za pošiljane troške.

Melo ime.....

Naslov.....

Mesto in država.....